

www.netnic.fi/tklk

1-2/2014

**Kerhon Tk 3:n ehostusta
Pieni on kaunista
SeaRailin Sis-vaunu TILLIGin pienoismallina
Rata 2014 -tapahtuma Logomossa
Aboex 2014 Turussa**

TENDERI on Turun Kiskoliikennekerho ry:n jäsenlehti, joka ilmestyy vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Sisältää

Vänkärin pukilta	3
Kerhon Tk 3:n ehostusta	4
Pieni on kaunista	5
SeaRailin siirtokatevaunu Sis	7
TILLIGin pienoismallina	
Rata 2014 -tapahtuma Logomossa	11
Kansallinen postimerkinäyttely	13
Aboex 2014 Turussa	
Syyskokouskutsu 2014	15

TENDERIn 1-2/2014 toimittivat

Timo Heiskari
Olli Savela

Lasit puhtaaksi ja ei kun menoksi.
Berlin Hauptbahnhof, 12.6.2014
Kuva: Olli Savela

Turun Kiskoliikennekerho ry. Perustettu 5.9.1983

Hallitus 2014

Puheenjohtaja
Tapani Vuorio
Suovantie 32
20360 TURKU
(02) 238 2009
+358 (0)40 820 9396

Varapuheenjohtaja
Jarkko Lehtonen
Maallikontie 36
20660 LITTOINEN
(02) 246 1400
+358 (0)50 339 3048

Jäsen
Timo Heiskari
Jouhikatu 2
20780 KAARINA
+358 (0)40 568 4518

Jäsen
Esko Ampio
Iso-Heikoistentie 54-2
21530 PAIMIO
(02) 470 3337
+358 (0)40 552 9850

Jäsen
Ilmo Kajala
Lanatie 5 D 109
20540 TURKU
(02) 237 6349
+358 (0)50 336 0454

Sihteeri
Kari Paananen
Liekotie 7 as. 1
21500 PIIKKIÖ
(02) 479 6254
+358 (0)50 352 9558
kari.paananen@netnic.fi

Yhdistyksen kerhuhuonevastaavana toimii Pekka Rantala
Bergeninkatu 2 D 38, 20320 TURKU
(02) 239 0378 ja +358 (0)500 877 708

GE Capital Solutions
Rail Services

Kansikuva:
TILLIG Modellbahnen GmbH:n
valmistama Oy JIT-Trans Ltd:n /
GE Rail Services GmbH & Co:n ja
SeaRaililla vuokralla olleesta Sis-
siirtokatevaunusta

Kuva: Olli Savela

Vänkärin pukilta

Kädessäsi on tämän vuoden ensimmäinen ja viimeinen numero eli tämän vuoden Tenderistä tuli kaksoisnumero. Miksi näin, niin syitä voi olla useita. Tarkoitus on siirtyä enemmän käyttämään sähköistä mediaa eli internettiä. Se toimiikin nopeammin kuin painettu lehti, kunhan sinne päivitetään tietoja. Eli jonkun täytyy sekin tehdä. Materiaalin tuottamiseen toivoisi enemmän kirjoittajia. Jutun ei tarvitse olla viimeistelty, sillä toimitus voi sen lopuksi tehdä lehteä koottaessa.

Tekijöiden inspiraation puute on tietysti yksi tekijä. Ei aina synny sellaista materiaalia, ettei toistaisi itseään ja juttu tuntuisi kiinnostavalta. Kirjailijat hakivat ainakin ennen inspiraation lähteitä esim. pullosta, mutta tuskin se tässä hommassa toimisi. Sanotaan ilman elämän tuskaa ja kurjuutta ei synny luovuutta, mutta eiköhän sekin myytti ole murrettu nykyaikana.

Jutun aiheet ovat tietysti yksi rajoittava tekijä. Yksi ihminen ei hallitse kaikkea kiskoliikenteeseen aineistoa. Esim. raitiotieasioista kirjoittaminen ei esim. onnistu meikäläiseltä. Sen sijaan pienoisrautateihin liittyvä rakentaminen kiinnostaa minua ja siitä julkaiseminen onnistuu. Myös kerhoradoista ja niiden rakentamiseen liittyvästä tekniikasta voin kertoa sujuvasti.

Pakinointi on vaikea laji, mutta siitä voi kaikki kertoa omalla tavallaan. Siinä ei tarvitse olla asiantuntija tullakseen kuulluksi. Jopa alaan liittyvien vitsien ja tarinoiden kertominen on mielenkiintoista luettavaa. Kerhoilloissa nämä jutut sinkoilevat jatkuvasti muiden kuultavaksi. Siitä on tullut monta kertaa kerhoillan pääohjelma.

Kerholle on saatu nyt suuri videonäyttö ja DVD-soitin lahjoituksena. Nämä mahdollistaa kaiken nykyaikaisen materiaalin katselemisen. Näyttöön voidaan liittää esim. kannettava tietokone, jolloin sen kiintolevyllä olevia kuvia

ja materiaalia voidaan seurata porukalla isolta näytöltä.

Lehden sisällöstä käy selville paljon vuoden aikana kerhossa tapahtuneita asioita. Itse kerhotiloja jouduimme supistamaan kaupungin vuokratuen loputtua. Kiinteistöstä tuli kaupungin hallinnoima yhtiö. Saimme järjestelyä siten, että kaikki entiset toiminnot voitiin säilyttää.

Kerhorata on kiertänyt ahkerasti eri näyttelyissä. Tänäkin vuonna on tullut jo kaksi tapahtumaa, johon radalla on osallistuttu. Rata 2014 ja Pienoisrautatietreffit ovat olleet ohjelmassa. Nyt syksyllä on tarkoitus korjata hiukan rataa, sillä se on hiukan reissussa räjähtänyt. Samalla lisätään rataa järjestelyratapiha, jotta useampien junarunkojen käyttö mahdollistuu. Junia tarvitse sitten koota enää itse radalla. Myös tavaramakasiini saataneen valmiiksi ikkunoiden syövytteiden saavuttua. Myös radan pohja on hiukan kärsinyt viimeistä katon vuotamisesta. Onneksi saimme kaupungilta vuokrahyvitystä asiasta ja saamme korjattua viat.

Lopuksi vankäri toivottaa kaikille riemuisaa yhdessäoloa harrastuksen parissa. Kehitetään kerhoa eteenpäin ja osallistutaan kaikki toimintaan omien kykyjen mukaan.

Kerhon Tk3:n ehostusta

Kerhoveturi sai vuoden aikana hiukan ulkoista ehostusta. Pesun lisäksi maalattiin hiukan rapistuneita maalipintoja mustalla panssarimaalilla ja veturin vihreällä. Lisäksi puinen tunkkikotelo uusittiin vanhan ollessa jo rapistunut. Veturi on saanut olla nyt hyvin suojassa ilkeiltä ja säävaihteluilta. Logomon remontoija ja omistaja Hartela rakensi tukevan katoksen.

Tk3 on hyvin suojassa katoksessa pohjoisen puolella. Tunkkikotelo on viety jo uusittavaksi. Pysäköintimerkki on hiukan hassussa paikassa.

Pekka esittelee puuvalmiin uuden tunkkikotelon. Timo on keskittynyt maalaamaan mustalla. Kuvat Timo Heiskari

Pieni on kaunista

N Club Finland

Suomessa on N-ratojen rakentaminen lisääntynyt huomattavasti viimevuosina. Osasyynä on varmasti oma kerho, joka toimii erittäin aktiivisesti. N-clubilaisilla on internet-sivustonsa, jonka välityksellä jäsenet voivat saada tietoa ja yhteyttä voidaan pitää oman keskustelupalstan välityksellä: <http://www.n-club-finland.org/>

Kuvassa on pienoisrautatietreffeillä N-mittakaavainen Vesijärvi-dioraama. Kokonaisuuden on tehnyt Tapani Laakso Lahdesta. Kuva Timo Heiskari.

Edellisessä kuvassa esitellään suomalaista N-kalustoa ja –rakennuksia. Kulkevan kaluston tekeminen on tietysti vaativaa puuhaa, koska siinä suunnilleen samat työvaiheet kuin H0-kalustossa. Detaljoinnista on tietysti myös tingittävä, jotta rakennussarjojen valmistaminen on edes mahdollista. Rakennusten tekeminen on huomattavasti helpompaa kuin H0-mittakaavassa. Rakennus voidaan kokonaan suunnitella tietokoneella ja tehdä siitä syövytesarja. Sarja kasataan juottamalla. Jotain pieniä on osia tehty uretaanivaluna. H0-koossa seinät täytyy tehdä uretaanivaluna, jolloin mittatarkkuus ei ole niin hyvä kuin syövytteellä.

Kuvassa on valmiita taloja, joiden tuottaminen yksinkertaisempaa. Mallit ovat Tmi Mestarimallit tuottamia. Kuva Timo Heiskari

Malleja toimittaa siis Mestarimallit Tmi. Osa malleista on sellaisia, joita vain N-clubilaiset saavat tilata kerhon kautta, koska kerho tilannut ko. sarjan. Vetokaluston saaminen suomalaismalleihin vaihtelee. Suosituksi on tullut tapa tehdä 3D-tulosteena kori ja käyttää jotain sopivaa tehdasveturia alustana. Koreja suomalaisvetureihin sekä H0- että N-kokoon on suunnitellut paljon Juha Telimaa: <http://www.dlc.fi/~jte/OmaSivuFrameSet.html>.

Alhaalla on kuva yhdestä projektista, jonka tuloksena pitäisi saada Dr13-vetureita valmiina.

Sarjan tuottaa espanjalainen TrenMilitaria ja sitä saa tilattua N Clubin kautta ja Rautatiemuseosta.

SeaRailin siirtokatevaunu Sis TILLIGin pienoismallina

(OS) Saksan Sebnitzissä, Saksin osavaltiossa lähellä Tšekin rajaa sijaitseva, pienoisrautateiden valmistaja TILLIG Modellbahnen GmbH, joka on erikoistunut TT-mittakaavan kalustoon, laski vuoden 2013 kolmannella kvartaalilla markkinoille SeaRailin Sis-siirtokatevaunun. Tillig tekee toki H0-mittakaavan kalustoakin, hankkihan se omistukseensa maksukyvyttömäksi joutuneen Sachsenmodellen tuotevalikoiman ja myyntioikeudet. Tämä malli on kuitenkin TT-malli. Sitä ei voi siis mitenkään hyödyntää esim. Turun Kiskoliikennekerhon radalla.

Alun perin Sis-vaunut, joita oli 100 kappaletta (numerot 83 10 473 8 001 - 100) ja jotka oli valmistettu Otanmäessä Rautaruukin kuljetusvälineryhmä Transtechin tehtailla, kuuluivat Rautaruukin kuljetusyhtiö Oy JIT-Trans Ltd:lle. JIT-Trans hoiti liikennöinnin ja Finnlinesiin kuuluva Oy FinnLink Ab hoiti merikuljetukset varta vasten junalauttaliikenteeseen muutetulla ms Finnfellowilla Uudenkaupungin ja Hargshamnin välisellä reitillä vuodesta 1989 alkaen.

Vuonna 1991 SeaRail ja JIT-Trans muodostivat yhteistyöyhtiön, jonka markkinointinimenä oli JIT-SeaRail Link. SeaRail otti koko JIT-Transin vaunukaluston vuokralle. Junalauttaliikenne painottui kuitenkin Turkuun ja Uudenkaupungin liikenne alkoi kuihtua ja se loppui kokonaan syksyllä 1996.

Sis-vaunut myytiin General Electricille, jolloin omistajamerkinnäksi tuli GE Capital Rail Services GmbH & Co. KG (Frankfurt/Main). Joissakin vaunuissa on omistajamerkintänä GE Rail Services (Neu-Isenburg), mutta vaunujen numerointi säilyi ennallaan. Jopa merkintä kotiasemasta pysyi samana: Uusikaupunki. SeaRail vuokrasi sitten vaunut GE Rail Services:ltä (GERS) käyttöönsä. Vaunujen siirtoseinien yläosassa oli kolmenlaisia logotarroja: FinnLink, SeaRail ja www.searail.net. Vaunuissa 83 10 473 8 080 -100 oli kelakehdot, joten litteran olisi pitänyt olla esim. Shis, tosin tällaista litteraa ei löydy edes määrelehdessä 438-2, TSI OPE CR 2006/920/EC Annex P.9. GERS:n kotisivujen mukaan vaunut ovat edelleenkin yhtiön vaunuparkissa. Ilmeisesti jossakin päin Saksaa.

Tillig (Art-Nr. 15835): GERS Sis 83 10 473 8 060-3 [P]
Kuva: Olli Savela

GERS Sis 83 10 473 8 075-1 [P], Linnanaukko 24.9.2000
Kuva: Olli Savela

GERS Sis 83 10 473 8 050-4 [P], Linnanaukko 25.8.2001
Kuva: Olli Savela

Kun nyt vertailee Tilligin pienoismallia esikuvaansa, niin huomaa, että malli ei kovin paljon vastaa alkuperäistä vaunua.

Ensinnäkin Tilligin malli edustaa H-vaunua, toisin sanoen erikoistyyppin katettua vaunua (umpivaunua), olkoonkin että katto on vain minimaalinen kattopalkki, joka yhdistää päätyseinät.

Kaartuvat siirtoseinät (yhteensä neljä kappaletta) toimivat osittain myös kattona, kun taas oikeassa Sis-vaunussa on kaksi siirtokatetta. Vaunussa ei siis ole varsinaista kattoa, Sis-vaunussa on kyse erikoistyyppin avovaunusta, joka on varustettu katteella.

Toiseksi Tilligin mallissa vaunun päätyseinien tukipalkisto on A:n muotoinen, kun taas alkuperäisessä vaunussa päädyn tukipalkit ovat toisiinsa nähden 90 asteen kulmassa.

Kolmanneksi Tilligin mallissa vaunun alustan, telien välissä olevat, tukipalkit ovat kalanvatsan muotoiset (tosin vatsa on sisään vedettynä), esikuvassa ne ovat suorat.

Neljänneksi JIT-TRANS -tekstilogon pohja on keltainen eikä valkoinen kuten Tilligin mallissa.

Viidenneksi Sis-vaunujen siniseksi maalatut osat (päätyseinät ja alusta) olivat alun perin tummemmat kuin Tilligin mallissa. Tosin Sis-vaunujen tummansiniset osat muuttuivat ajan mittaan sääolojen vaikutuksesta vaalean siniharmaaksi.

Tillig on mitä ilmeisimmin käyttänyt Sis-vaununsa mallina Waggon Union Siegenin valmistamaa vaunutyyppiä Habbis345/Habbills346, kuten oheisesta kuvasta voi helposti päätellä.

DB Habbis345 31 80 276 7 011-2, 13.4.2001

Kuva: Philipp Zipf

Miksi Tillig on valinnut Habbis345-vaunun mallinsa esikuvaksi, kun sillä olisi muitakin, enemmän Sis-vaunua muistuttavia vaihtoehtoja varastossa? Esimerkiksi tämä:

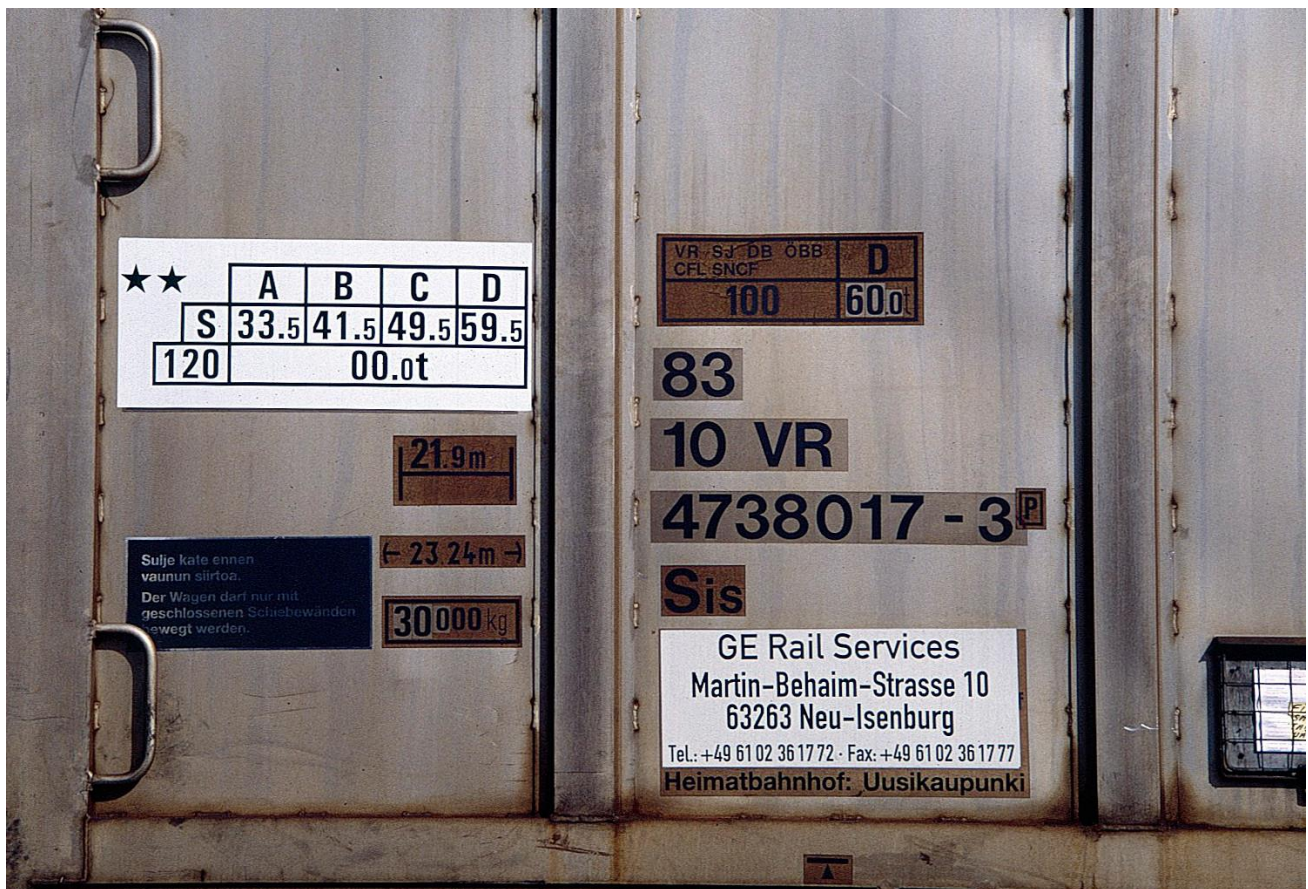

© TILLIG

Kuvankaappauksen lähde: http://www.tillig.com/Gueterwagen_4_achsige-Seite9.html

Kyseessä on Tilligin malli (Art-Nr. 15834) RHEINBRAUNin Sis-vaunusta 83 80 473 8 100-2 [P]. Vaikka vaunu on oikeastaan Habbin(s)-tyyppinen vaunu (vaunussa on kapea kattopalkki), vastaisi se ulkonäöltään paremmin JIT-Transin Sis-vaunua, varsinkin päätyseinien ja alustan tukipalkkien muodon osalta. Se, onko polttoaineyhtiö RHEINBRAUNilla ollut kyseisiä vaunuja tai onko sillä niitä edelleenkin, on sitten kokonaan toinen asia.

Vaikka Tilligin malli JIT-Transin Sis-vaunusta ei kovin tarkkaan vastaakaan esikuvaansa, on se loppujen lopuksi IHAN KIVA malli. Pienoisrautatiemaailmassa kun ei ole kovin paljon tehdasvalmisteisia malleja Suomen kiskoilla kulkeneista tavaravaunuista. Tähän loppuun en malta taaskaan olla lainaamatta Kimmo Lumirakeen sanoja pienoismalleista, jotka eivät täysin vastaa esikuvaansa: Loput kuvitellaan mielessä.

Linnanaukko 25.8.2001
Kuva: Olli Savela

Lähteet:
www.tillig.com
Nummelin, Markku: Junalautat, Kustantaja Laaksonen, 2010

Rata 2014 -tapahtuma Logomossa Turussa

Rata 2014
– RAUTATIED MUUTOKSESSA

Vuosittainen rata-ammattilaisten ja päättäjien kokous järjestettiin tänä vuonna Turussa. Meidän kerhomme pääsi myös osallistumaan Liikenneviraston osastolla Merja Kyllösen ollessa vielä liikenneministerinä. Taustalla Jokioisten museorautateiden Siemens-veturi, joka on Suomen vanhin sähköveturi.

Tilaisuuden avaustapahtuman juonsi Baba Lybeck. Kuvassa keskustellaan, miten vähenevät resurssit tulisi kohdentaa. Keskustelemassa ovat Hanna Kalenoja, Mervi Karhula, Sirpa Korte, Raimo Sailas ja Teemu Sihvola. Tilaisuudessa olivat puhujina liikenneministeri, Turun kaupungin johtaja Aleksi Randell ja Tulevaisuusselonteon pääsihteeri Pekka Lindroos. Kaikkien iloksi Heli Laaksonen jutteli mukavia ja lausui omia runojaan. Tilaisuus oli kaksipäiväinen ja käsitti useita seminaareja rautatiealaan liittyen periaatteella jokaiselle jotakin. Kerhorata oli kaikkien ihailtavana Liikenneviraston osastolla, koska olimme heidän vieraanaan. Kerho sai toiminnasta hiukan rahallista avustusta toimintaansa. Logomon edessä oli myös esillä Edo- ja Edr-vaunut, joista kuvat viereisellä sivulla. Kuvat ja teksti Timo Heiskari.

Kansallinen postimerkinäyttely Aboex 2014 Turussa

Turun Logomossa järjestettiin postimerkinäyttely, johon haettiin hiukan ympäristön historiaan liittyvää teemaa. Aiheeksi valittiin postijunia käsittelevä aihe. Koska aihe käsitteli mennyttä aikaa korttien ja merkkien aiheeksi valittiin pienoismallit. Tilaisuuteen oli vapaa pääsy, joten väkeä riitti. Näyttelyn aiheena oli erikoisesti postikortit, joista oli rakennettu hienoja aihekokonaisuuksia.

KANSALLINEN POSTIMERKKINÄYTTELY

ABOEX

2014

11.-13.4.2014

LOGOMOSSA, KÖYDENPUNOJANKATU 14, TURKU

ESILLÄ MYÖS PALJON POSTIKORTTEJA

AVOINNA:

PERJANTAINA 12-18

LAUANTAINA 10-18

SUNNUNTAINA 10-15

VAPAA PÄÄSY!
TERVETULOA!

MUKANA NÄYTTELYSSÄ: SUOMEN POSTI, POSTEN ÅLAND
POSTIMERKKI- JA POSTIKORTTIKAUPPIAITA ERI MAISTA

TURUN POSTIMERKKIKERHO ry

Kortteja on neljä ja jokaiseen oma postimerkki. Hr11 on mallina mukana, koska kaikki viisi oli loppuvaiheessa sijoitettu Turkuun. Kortit ja julisteen on suunnitellut Seppo Louhivuori. Seppo on suunnitellut useita postikortteja tuttavien ja läheisten iloksi. Kortteja oli esillä paljon Aboex-näyttelyssä. Seposta ja Sepon töistä löytyy paljon tietoa Facebookista:

<https://www.facebook.com/seppo.louhivuori?fref=ts>

Seppo valmistelee kirjaa tai toivoo, että se joskus valmistuisi Johan Verkerkin töistä. Hän toimi paljon hänen työparinaan somistustöissä. Johan Verkerk oli kerhomme jäsen ja poistui joukostamme hiljakkoin. Hän ehti vaikuttaa monin tavoin Turun kulttuurielämässä visuaalisuudellaan.

Hänen viimeisimpiä töitä oli Kulttuurikaupunkitapahtumassa Härkämäen kerrostalon seinään tehty valotaideteoksella. Verkerkin tekemiä rakennuksia ja puita on meidän kerhoradalla useita. Minä tapasin hänet ensimmäisen kerran 1973, kun hän teki somistushommia Radio ja Antenni nimisessä liikkeessä KOP-kolmiossa. Leluliike Casagrande oli hänelle mieluinen paikka, koska hän oli myös innokas Märklin-harrastaja.

Kutsu TKLK ry:n sääntömääräiseen syyskokoukseen 2014

Turun Kiskoliikennekerho ry:n sääntömääräinen syyskokous pidetään Turussa Pansion satamassa, os. Pansiontie 48-52, rakennus 5255 , **keskiviikkona 05.11.2014 alkaen klo 18.00.** Kokouksessa käsitellään yhdistyksen sääntöjen 11 §:n määräämät asiat. Kahvia ja pullaa tarjotaan.

Tervetuloa!

TKLK ry:n hallituksen puolesta

Tapani Vuorio
puheenjohtaja

Kari Paananen
sihteeri

ESITYSLISTA

1. Avataan kokous.
2. Kokouksen järjestäytyminen
 - 2.1. Valitaan kokouksen puheenjohtaja.
 - 2.2. Valitaan kokouksen sihteeri.
 - 2.3. Valitaan kaksi pöytäkirjan tarkistajaa.
3. Todetaan kokouksen päätösvaltaisuus.
4. Hyväksytään kokouksen työjärjestys.
5. Esitetään toimintasuunnitelma vuodeksi 2015 ja päätetään sen vahvistamisesta.
6. Määrätään yhdistyksen jäsenmaksun suuruus vuodeksi 2015

Hallituksen esitys: Jäsenmaksut ennallaan
Jäsenmaksu, johon sisältyy Tenderi- ja Resiina-lehtien vuosikerrat, on varsinaiselta jäseneltä 40 €/vuosi.
Enintään 15-vuotiailta jäseniltä jäsenmaksu, johon ei sisälly em. lehtien vuosikertoja, on 5 €/vuosi. Alle 16-vuotiaalla on kuitenkin mahdollisuus maksaa täysjäsenmaksu ja saada täten em. lehdet.
Yhdistyksen sääntöjen mukaan kaikilla jäsenillä on ääni- ja osallistumisoikeus yhdistyksen kokouksiin.
7. Esitetään tulo- ja menoarvio vuodeksi 2015 ja päätetään sen vahvistamisesta.
8. Valitaan yhdistyksen hallituksen puheenjohtaja ja muut jäsenet vuodeksi 2015.
9. Valitaan kaksi toiminnantarkastajaa sekä yksi varatoiminnantarkastaja tarkastamaan vuoden 2015 yhdistyksen tilejä ja toimintaa.
10. Päätetään kokous.

Syyskauden kerhoillat alkavat 27.8.2014.

Kokoontuminen keskiviikkoisin klo 18.00 Pansiossa rakennus 5255 joka keskiviikko.

Syyskauden viimeinen kerhoilta 10.12.2014

Kevätkausi jatkuu sitten 7.1.2015

Kerhoilloissa rakennetaan kerhorataa ja katsellaan kiskoliikenneaiheisia videoita tai tarinoidaan aiheesta tai aiheen vierestä muuten. Kerholaiset voivat tuoda omia kuvia tai videoita muiden ihasteltavaksi pienrautatiekalustosta puhumattakaan.

Tervetuloa kerhoiltaan!

VALTAKUNNALLISET XXXII PIENOISRAUTATIEPÄIVÄT VANTAALLA 18.-19.10.2014

Avoinna:

La-Su

klo 10.00 - 17.00

Liput:

Aikuiset 10 €

Lapset 5 €

**Alle 7 v,
ilmaiseksi**

Huom! Samalla lipulla Suuri Snadi tapahtumaan!

**Vantaan Energia Areenalla nähtävää koko perheelle niin isolle kuin pienellekin!
Mahtava määrä rakennettuja pienoisorautateitä, junia, vaunuja yms.**

Järjestäjä: Märklin Club of Finland ry. Kotisivu: www.marklinclub.fi, E-mail: mcof@phnet.fi